

INGLIZ TILI DARSLARIDA QO'LLANILAYOTGAN METODLAR VA ULARNING REFLEKSIV RIVOJLANISHDAGI SAMARADORLIGI

G'ulomjonova Gulhayo Ikromjon qizi

University of Business and Science universiteti

Ingliz tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi

[Tel: +998999775355](tel:+998999775355)

Annotatsiya: Ushbu tadqiqot boshlang'ich sinf ingliz tili darslarida refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishda qo'llanilayotgan metodlarning samaradorligini o'rganadi. Tadqiqotda kuzatuvlar, intervyular hamda eksperimental test so'rovlari (eks-va post-eksperiment) usullari birgalikda qo'llanilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, metakognitiv yondashuvlar, ayniqsa "Think-Pair-Share" usuli va refleksiv jurnal yuritish amali, an'anaviy usullarga nisbatan ancha yuqori natija beradi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, erta bosqichda refleksiv ko'nikmalarni mustahkamlash uchun metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: refleksiv ko'nikmalar, boshlang'ich ta'lim, ingliz tili darsi, metakognitiv strategiyalar, Think-Pair-Share

EFFECTIVENESS OF TEACHING METHODS USED IN ENGLISH LANGUAGE CLASSES IN THE DEVELOPMENT OF REFLECTIVE SKILLS

Abstract: This study examines the effectiveness of teaching methods applied in primary English language classes for developing students' reflective skills. The research adopts a mixed-methods approach, combining classroom observations, student interviews, and pre- and post-experiment surveys. Findings show that metacognitive strategies, particularly "Think-Pair-Share" and reflection journals, significantly improve reflective competence compared to traditional approaches. The study provides evidence-based insights into methodological adjustments, recommending the integration of metacognitive practices for enhancing reflective skills in early language education.

Keywords: reflective skills, primary education, English language teaching, metacognitive strategies, Think-Pair-Share

МЕТОДЫ, ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА, И ИХ ЭФФЕКТИВНОСТЬ В РАЗВИТИИ РЕФЛЕКСИВНЫХ НАВЫКОВ

Аннотация: В статье рассматривается эффективность методов преподавания, применяемых на уроках английского языка в начальной школе, в развитии у учащихся рефлексивных навыков. Использован смешанный подход: наблюдение за уроками, интервью с учениками, а также до- и послеэкспериментальные опросы. Результаты показывают, что метакогнитивные стратегии, особенно «Think-Pair-Share» и ведение рефлексивных дневников, значительно повышают уровень рефлексивной компетентности по сравнению с традиционными методами. Даны рекомендации по интеграции данных практик в учебный процесс.

Ключевые слова: рефлексивные навыки, начальное образование, преподавание английского языка, метакогнитивные стратегии, Think-Pair-Share

KIRISH

Refleksiv ko'nikmalar o'quvchilarning o'z o'quv jarayonlarini tahlil qilish, kuchli va zaif tomonlarini aniqlash, shuningdek, o'zlashtirish strategiyalarini ishlab chiqish imkonini beruvchi muhim ko'nikmalardir (Flavell, 1979¹). Boshlang'ich sinf ingliz tili darslarida refleksiv fikrlashni rivojlantirish til o'rganishni samaraliroq qilish va o'quvchi mustaqilligini oshirishda katta ahamiyatga ega (Brown, 2000²; Vygotsky, 1978³). Biroq, an'anaviy dars metodlari ko'pincha yodlashga va passiv bilim olishga qaratilgan bo'lib, refleksiv ko'nikmalarni shakllantirishga yetarlicha e'tibor bermaydi (Anderson, 2002⁴). Ushbu tadqiqot boshlang'ich sinf ingliz tili darslarida refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiluvchi turli metodlarning samaradorligini o'rganishga qaratilgan.

METOD

Tadqiqotda miqdoriy va sifatli usullar birgalikda qo'llanildi. Tadqiqotga 9–11 yoshdagi 60 nafar boshlang'ich sinf o'quvchilari jalb qilindi. Ma'lumotlar yig'ish uchun darslarni kuzatish, o'quvchilar va o'qituvchilar bilan yarim tuzilgan suhbatlar, shuningdek, eksperiment oldidan va keyin o'tkazilgan test so'rovlari ishlatildi.

Ikki xil dars metodlari taqqoslandi:

1. An'anaviy to'g'ridan-to'g'ri o'qitish usuli — grammatik mashqlar va so'zlarni yodlashga asoslangan.
2. Metakognitiv yondashuvlar — “Think-Pair-Share” muhokamalari va refleksiv jurnallarni yuritish kabi refleksiv faoliyatlarni o'z ichiga olgan metodlar (Карпова, 2015⁵; Ермолаева, 2018⁶).

Eksperiment 8 hafta davom etdi. Refleksiv ko'nikmalar standartlashtirilgan refleksiv fikrlash so'rovi yordamida eksperimentdan oldin va keyin baholandi. Shuningdek, o'quvchilarning jurnallari va suhbatlar matnlari sifatli tahlil qilindi (Назарова, 2021⁷; Sobirov, 2023⁸).

NATIJALAR

Miqdoriy ma'lumotlar metakognitiv yondashuvlar qo'llanilgan guruhda refleksiv ko'nikmalar ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshganini ko'rsatdi. Eksperiment guruhining o'rtacha balli 42,3 dan 68,7 ga ko'tarilgan ($p < 0,01$). An'anaviy usullar qo'llangan nazorat guruhining ballari esa deyarli o'zgarmagan (43,1 dan 47,5 gacha, $p > 0,05$).

Sifatli ma'lumotlarda o'quvchilar jurnallari orqali o'z o'quv jarayonlarini tahlil qilish, qiyinchiliklarni aniqlash va ularni yengish usullarini izohlashdagi faollik oshgani aniqlandi. O'qituvchilar bilan suhbatlarda esa refleksiv metodlar qo'llanganda o'quvchilarining faolligi va motivatsiyasi sezilarli darajada yuqoriligi ta'kidlandi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, metakognitiv yondashuvlar va refleksiv faoliyatlarni o'z ichiga olgan metodlar boshlang'ich sinf ingliz tili darslarida refleksiv ko'nikmalarni rivojlantirishda an'anaviy to'g'ridan-to'g'ri o'qitishga nisbatan samaraliroqdir. "Think-Pair-Share" kabi metodlar o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi, ularni fikrlarini bildirish va baholashga o'rgatadi (Карпова, 2015⁵). Refleksiv jurnallar esa o'z-o'zini baholash va shaxsiy rivojlanish uchun qulay maydon yaratadi (Назарова, 2021⁷).

XULOSA

Ushbu natijalar til o'rganishda metakognitsiyaning muhimligini ta'kidlaydigan ilgari olib borilgan tadqiqotlar bilan mos keladi va o'quv dasturlarini qayta ko'rib chiqish, o'qituvchilarni tayyorlashda yangi yondashuvlarni joriy etish uchun asos bo'la oladi (Flavell, 1979¹; Brown, 2000²). Biroq, samarali natijaga erishish uchun o'qituvchilarning malakasini oshirish va zarur o'quv-materiallar bilan ta'minlash zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Flavell, J. H. (1979). Metakognitsiya va kognitiv monitoring: yangi kognitiv rivojlanish sohasidagi tadqiqot. *American Psychologist*, 34(10), 906–911.
2. Brown, H. D. (2000). *Til o'rganish va o'qitish prinsiplari*. Longman.
3. Vygotsky, L. S. (1978). *Jamiyatdagi ong: Yuqori psixologik jarayonlarning rivojlanishi*. Harvard University Press.
4. Anderson, J. R. (2002). Til o'rganuvchilar o'z kognitiv jarayonlarini qanday tahlil qiladi? *Cognitive Science in Education*, 273–295.
5. Карпова, Н. А. (2015). Рефлексивное обучение в начальной школе. *Педагогика*, №4, 12–17.
6. Ермолаева, О. В. (2018). Метакогнитивные стратегии на уроках английского языка. *Русская педагогика*, 5, 45–52.
7. Назарова, М. (2021). Boshlang'ich sinf o'quvchilarining refleksiv fikrlashini rivojlantirish yondashuvlari. *Ta'lim nazariyasi va amaliyoti*, 2(18), 87–94.
8. Sobirov, T. (2023). Think-Pair-Share metodi asosida ingliz tili darslarida metakognitiv faoliyatni shakllantirish. *Fan va ta'lim*, 7, 55–63.